

Research

*Study and Development of a Youth-Friendly Health Service
Based on Muslim Society Context*

Suwit Maad-adam, Ma-an Raob***

**Master Student (Political Sciences)*

***PhD Student (Statistic and Research Methodology) School of Educational Studies,
Universiti Sains Malaysia*

Abstract

This article aims to examine the youth's basic information, study and develop the form of establishing a service center, and study the method of approaching the service of the target group and transfer service system of a youth-friendly health service center based on Muslim society context. Data collected from focus group of 48 youth from Meung District of Yala province. This inductive study was conducted by using specified representative sample. The result found that the type of establishment of the center covers five aspects as follows. Firstly, human resources for the center should be clinical psychologists, academicians who integrating Islamic values and youth representatives. Secondly, the youth require informal and friendly service center located in Yala city. Thirdly, the public relations should be done through sign boards, journals and radio. Fourthly, service activity should cover advice various problems: education, health, peers, and academic activities. Fifthly, the service time is required official in-service time during 9 a.m. – 4 p.m. on working days and during 8.30 a.m. – 9 p.m. on weekends. The result of analyzing the transferring system indicates that the center needs to use strategy in creating network and system in transferring with three steps as follow; (1) developing youth network YPFS, (2) developing network from schools and colleges, (3) developing community network.

Keyword: Develop, Health Service, Muslim Society

บทความวิจัย

โครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรกับเยาวชนภายใต้บริบท
สังคมมุสลิม

สุวิทย์ หมาดอะด้า*, มะแอน ราโอบ**

* Master Student (Political Science)

Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Islamic University

**PhD Student (Statistics and Research Methodology)

School of Educational Studies, Universiti Sains Malaysia

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเยาวชน ศึกษาและพัฒนารูปแบบการการจัดตั้งหน่วย และให้บริการ และศึกษารูปแบบการเข้าถึงบริการของกลุ่มเป้าหมายและระบบส่งต่อบริการกับหน่วยงานอื่น ๆ ของ ศูนย์บริการที่เป็นมิตรกับเยาวชนในภายใต้บริบทสังคมมุสลิม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดสนทนากลุ่มจากกลุ่ม เยาวชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลาทั้งหมด 48 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลแบบ อุปนัย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดตั้งหน่วยและให้บริการของศูนย์บริการที่เป็นมิตรกับเยาวชน มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลากร มีบุคคลดังต่อไปนี้ นักจิตวิทยาคลินิก ผู้มีความรู้วิชาการและบูรณาการศาสนา และตัวแทนจาก เยาวชน 2) ด้านลักษณะและสถานที่ตั้ง พบว่า เยาวชนต้องการให้ศูนย์บริการอยู่ในใจกลางเมืองจังหวัดยะลา และ บรรยากาศที่สบาย ๆ ไม่ดูเป็นทางการมากเกินไป หรือมีลักษณะชวนให้เยาวชนเข้าไปปรึกษา 3) ด้านประชาสัมพันธ์ โดยผ่านช่องทางต่อไปนี้ ป้ายไวนิล วารสาร และวิทยุ 4) ด้านกิจกรรมการให้บริการภายในศูนย์ มีลักษณะกิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมเพื่อให้คำปรึกษาปัญหาความเครียดในการเรียน ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการเลือกคบเพื่อน และกิจกรรม ทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อเยาวชน และ 5) ด้านเวลาทำการ เยาวชนต้องการให้อยู่ในเวลาราชการระหว่างเวลา 09:00-16:00 น. และวันหยุดระหว่างเวลา 08:30-21:00 น. ผลการวิเคราะห์ระบบส่งต่อบริการให้หน่วยงานอื่น ๆ พบว่า ควรใช้กลยุทธ์สร้างเครือข่ายของศูนย์และระบบส่งต่อบริการโดยมีระบบขั้นตอนในการพัฒนา ขั้นที่ 1 การ พัฒนาเครือข่ายเยาวชน YPFS ขั้นที่ 2 การพัฒนาเครือข่ายจากสถานศึกษา และขั้นที่สุดท้าย การพัฒนาเครือข่าย ชุมชน

คำสำคัญ: พัฒนารูปแบบ, บริการสุขภาพ, สังคมมุสลิม

บทนำ

เยาวชนถือเป็นกลุ่มที่เปราะบางและกำลังถูกภัยคุกคามต่างๆมากมาย โดยเฉพาะความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากวัยของเยาวชนที่มีลักษณะอยากรู้อยากลอง และเป็นตัวของตัวเองสูง อัตราความเสี่ยงต่อภัยคุกคามทางสุขภาพของวัยรุ่นมากขึ้นตามกระแสของสังคม ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า บริการที่จัดขึ้นเพื่อรองรับการ รวมถึงระบบส่งต่อในระดับพื้นที่และท้องถิ่น ทั้งในเชิงของการป้องกันและการดูแลรักษาสำหรับเยาวชนยังมีน้อย ข้อมูลบางส่วนใหญ่พบว่า เยาวชนถูกเลือกปฏิบัติ ทำให้เยาวชนกลุ่มนี้ไม่กล้าเปิดเผยตัวเองต่อสาธารณะ และที่สำคัญที่สุดความเข้าใจของครอบครัวและคนรอบข้าง ที่ยังไม่เข้าใจและสามารถดูแลให้คำปรึกษากับเยาวชนได้ เป็นสาเหตุให้เยาวชนขาดการมีส่วนร่วมกับสังคมใหญ่ในที่สุด และกลายเป็นปัญหาที่ส่งผลให้เกิดผลต่อเนื่องตามมา

ปัจจุบันสถานการณ์การติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์และการติดเชื้อ HIV/AIDS รายใหม่ในกลุ่มเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15-24 ปี มีแนวโน้มที่สูงขึ้นในทุกพื้นที่ของประเทศ แม้ว่าหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนมีความพยายามที่จะจัดกิจกรรมรณรงค์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำข้อมูลความรู้ทั้งกระบวนการเรียนรู้ด้านสุขภาพในแบบโครงการและการขับเคลื่อนเชิงนโยบายทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่จังหวัดจนถึงตำบลแก่กลุ่มเยาวชนดังกล่าว แต่มีเพียง 10 % เท่านั้นที่สามารถเข้าถึงและได้รับข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ที่มีผลต่อการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีสุขภาพที่ดี ระบบและกลไกที่จะทำให้กลุ่มเยาวชนอายุ 12-24 ปี หันมาสนใจหรือเข้าถึงข้อมูลความรู้ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสุขภาพของเขานั้น ยังมีไม่เพียงพอ แม้ว่าระบบการกระจายข่าวสารที่มีในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้ง่ายอย่างเช่น Internet สื่อภาพและเสียงที่ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ ก็ยังไม่เพียงพอที่จะสร้างแรงจูงใจหรือความสนใจให้กับเยาวชนเหล่านั้นได้

การเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มเยาวชนในช่วงอายุดังกล่าว โดยเฉพาะเวทีที่เยาวชนเหล่านั้นได้มาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ปัญหาต่างๆ ซึ่งกันและกัน การรับคำแนะนำจากเพื่อนสู่เพื่อน รวมถึงการสมัครใจเพื่อ

เข้ารับคำปรึกษาด้านสุขภาพที่ไม่มีค่าใช้จ่ายอย่างครอบคลุมและทั่วถึงยังมีจำกัด และสถานที่ที่จะให้ความรู้ด้านสุขภาพ คนทั่วไปจะนึกถึงสถานีนามัยโรงพยาบาล และคลินิก ซึ่งส่วนใหญ่จะไปใช้บริการในช่วงที่มีอาการป่วยเท่านั้น แต่ถ้ามีสถานที่ที่เยาวชนหรือผู้ป่วยเดินเข้าไปแล้วรู้สึกว่าเป็นพื้นที่ๆ เขา หรือเพื่อนๆ ในวัยเดียวกันเข้ามาด้วยความสบายใจ พร้อมทั้งจะมาพูดคุยกันอย่างสบายใจและได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ทั้งจากสื่อและผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นมิตรและเป็นความลับได้ อีกทั้งยังมีกระบวนการส่งต่อหรือการตรวจสุขภาพโดยไม่มีค่าใช้จ่าย และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ว่าเป็นที่ๆ ทุกเพศทุกวัยสามารถเข้ามาพูดคุยกันได้อย่างสบายใจ มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถเรียนรู้ พัฒนาทักษะและมีผู้ให้คำแนะนำที่ดีเป็นมิตรได้ก็ถือว่าเป็นอีกก้าวหนึ่งของการร่วมพัฒนาสังคมอีกด้วย

ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่ได้รับเริ่มและคิดค้นบริการทางสุขภาพที่เป็นมิตรกับเยาวชน เพื่อช่วยให้เยาวชนเข้าถึงการบริการได้มากขึ้น แต่สำหรับการคิดค้นรูปแบบบริการทางสุขภาพที่เป็นมิตรกับเยาวชนสำหรับเยาวชนมุสลิมนั้น ยังไม่ได้มีการจัดบริการที่มีความครอบคลุมถึงคนกลุ่มนี้ ความจำเป็นบางอย่างที่ต้องมีบริการที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับเยาวชนมุสลิม อันเนื่องจาก สังคมมุสลิมนั้นมีระเบียบประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และการปฏิบัติเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัดแตกต่างจากคนไทยส่วนใหญ่อย่างสิ้นเชิง เป็นชุมชนเฉพาะตัว (Unique society) วิถีชีวิตของสังคมมุสลิมยึดหลักทางศาสนาอิสลามเป็นสำคัญ จึงทำให้บริการที่จัดขึ้นบางครั้งไม่สอดคล้องกับความแตกต่างเหล่านี้

ศูนย์ประสานงานเอดส์ สมาคมมุสลิมแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ได้รับงบประมาณจากกองทุนโลก เพื่อการจัดตั้งศูนย์บริการที่เป็นมิตร (Youth and PHA Friendly service: YPFS) จึงต้องการที่จะศึกษารูปแบบการศูนย์บริการที่เป็นมิตร (Youth and PHA Friendly service: YPFS) ที่สอดคล้องกับบริบทของเยาวชนและชุมชนมุสลิม เพื่อนำรูปแบบที่ได้สู่การพัฒนาและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเยาวชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการการจัดตั้งหน่วยและให้บริการของศูนย์บริการที่เป็นมิตรกับเยาวชน (Youth and PHA Friendly service: YPFS) ในภายใต้บริบทสังคมมุสลิม
3. เพื่อศึกษารูปแบบการเข้าถึงบริการของกลุ่มเป้าหมายและระบบส่งต่อบริการกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เป็นเยาวชนมุสลิม

วิธีการวิจัย

การศึกษครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการศึกษาดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน

1. โรงเรียนที่สอนศาสนาควบคู่สามัญ ที่อยู่ในเขต ตลาดเก่าย่านชุมชนมุสลิม โดยคัดเลือกโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ
2. โรงเรียนที่สอนศาสนาควบคู่สามัญ ที่อยู่ในเขตย่านการศึกษา โดยได้เลือกโรงเรียนพัฒนาวิทยายะลา
4. โรงเรียนสอนสามัญโดยตรง โดยได้เลือกโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง ยะลา
5. เยาวชนนอกระบบการศึกษา เขตตลาดเก่า ยะลา

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนวัยรุ่น ใช้คุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ที่กำลังแสดงความคิดเห็น กำลังแสดงออก
2. อายุไม่เกิน 16- 20 ปี เป็นนักเรียนหญิง 5 คน ชาย 5 คน รวม 10 คน จากโรงเรียน อย่างน้อย 3 แห่ง
3. มีภูมิลำเนาในจังหวัดยะลาที่จัดให้มีศูนย์บริการที่เป็นมิตรกับเยาวชน (YPFS)

4. นับถือศาสนาอิสลาม

5. เต็มใจเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รู้จักคนง่าย และเข้ากับคนอื่นได้ง่าย
6. โดยให้ครูเป็นผู้คัดเลือกวัยรุ่นแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 48 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูล เป็นการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ทั้งหมด 3 กลุ่ม จัดสนทนากลุ่มช่วงเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2552 ที่ จังหวัดยะลา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เป็นแนวคำถามที่ให้ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เปิดประเด็นในการสนทนาในหัวข้อ ความคิดเห็น เกี่ยวกับสถานที่ชุมนุมของวัยรุ่นมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม ปัญหาสุขภาพของวัยรุ่น แหล่งให้คำปรึกษาของวัยรุ่น รูปแบบ และภาพลักษณ์ของบริการสุขภาพ ที่วัยรุ่นต้องการ ในประเด็นที่เกี่ยวกับสถานที่ให้บริการ เวลาในการให้บริการตลอดจนบริการที่วัยรุ่นต้องการ รวมทั้งเทคนิคการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำได้โดยการตีความและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้ในสนามวิจัย เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลมาก็นำมาวิเคราะห์ มองหาความหมาย ความคล้ายคลึง ความแตกต่าง อาจจะเป็นรูปแบบซึ่งเป็นข้อสมมติฐานชั่วคราวย่อย ๆ หลายสมมติฐาน ซึ่งวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของสฤงศ์ จันทวานิช และจากนั้นจะเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานจนสามารถหาหลักฐานยืนยันได้ชัดเจนจากข้อสรุปย่อย ๆ ไปสู่สรุปใหญ่ไปเรื่อย ๆ โดยจำแนกข้อมูลตามความเหมาะสมของข้อมูล

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเยาวชน ศึกษา และพัฒนารูปแบบการการจัดตั้งหน่วยและให้บริการ และศึกษารูปแบบการเข้าถึงบริการของกลุ่มเป้าหมาย และระบบส่งต่อบริการกับหน่วยงานอื่น ๆ ของ ศูนย์บริการที่เป็นมิตรกับเยาวชนในภายใต้บริบทสังคม มุสลิม ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ข้อมูลพื้นฐานของเยาวชนด้านสถานที่รวมตัวและนัด พบกันของเยาวชน

1. สวนสาธารณะสนามช้างเผือก (สนามโรง พิธิช้างเผือก)

อยู่ถนนพิพิธภักดี อำเภอเมืองยะลา มีพื้นที่ 80 ไร่ เคยใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีน้อมเกล้าฯ ถวาย ช้างเผือก “พระเศวตสุรคชาธาร” แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2511 ภายในสวนสาธารณะมีศาลากลางน้ำ รูปปั้นสัตว์ต่าง ๆ และเป็นสถานที่จัดกิจกรรมของจังหวัด และด้านหลังเป็น สวนสาธารณะซึ่งเป็นสถานที่เหมาะแก่การรวมตัวเพื่อ พบปะ ออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ เยาวชนส่วนใหญ่ จะพบปะกันหลังเลิกเรียน หรือวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ และ วันหยุดราชการ บางกลุ่มก็มาออกกำลังกาย บางกลุ่มก็ มาสังสรรค์ และบางกลุ่มก็มาพักผ่อน

2. ห้างสรรพสินค้า โคลิเซีย

เป็นห้างสรรพสินค้าที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดยะลา หลังเลิกเรียนหรือวันหยุดเยาวชนมักจะมาซื้อของขบปั๋ง ดูหนัง ร้องคาราโอเกะ เพื่อบันเทิงใจ และคลายเครียด หลังจากเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจากการเรียน และยังเป็น ที่นัดพบของเยาวชนชายและหญิงที่เป็นแฟนกัน

3. สวนขวัญเมือง

สวนขวัญเมือง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล 1 ในเขต เทศบาลเมืองยะลา ห่างจากศาลหลักเมืองยะลาประมาณ 300 เมตร เป็นสวนสาธารณะของเทศบาลเมืองยะลา พื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 207 ไร่ ปรับปรุงขึ้นจากพรุบา โภยโดยจัดให้มีสวนกีฬา สนามแข่งขันนกเขาขาวเสียง ซึ่งเป็นสนามมาตรฐานที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ และชายหาด จำลองสวนแห่งนี้สร้างขึ้นในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้เดินทางมาทำพิธี เปิดป้ายชื่อ "สวนขวัญเมือง" เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม

พ.ศ. 2529 เป็นสวนสาธารณะอีกแห่งหนึ่งที่เยาวชนชอบ มาหาอะไรรับประทานกันในวันหยุดหรือหลังเลิกเรียน รวมทั้งประชาชนมาจากหลากหลายอำเภอมารุกหลาน มาเที่ยวชมบรรยากาศในสวน และเยาวชนจะใช้สถานที่ แห่งนี้เป็นแหล่งรวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ

4. สวนมิ่งเมือง

ปี 2545 เทศบาลนครยะลา ได้ดำเนินการ ก่อสร้างถนนเลียบเมือง (แบบเกาะพัฒนา) โดยเริ่มจาก ทางเข้าเมือง (ก่อนถึงป้อมตำรวจบ้านจารู) มาออกถนนสี่ เลนใกล้สะพานเฉลิมพระเกียรติ ฯ เพื่อเชื่อมกับถนน ฝั่ง เมือง 4 ซึ่งสวนสาธารณะมิ่งเมือง มีความยาวประมาณ 2.5 กิโลเมตร ฯพณฯ วันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มาเป็นประธาน เปิดถนนสวนสาธารณะมิ่งเมือง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2546 สวนสาธารณะแห่งนี้มี 4 แห่ง คือ สวนมิ่งเมือง 1 - 4 หรือ บาโร๊ะบารู 1 - 4 นับเป็นสวนแห่งใหม่สำหรับ ชาวตลาดเก่าและชาวยะลาอีกแห่งหนึ่ง และเยาวชนก็ ยังคงใช้สถานที่แห่งนี้เป็นที่พบปะและทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

และยังมีหลาย ๆ แห่งที่เป็นศูนย์กลางในการ รวมตัวของเยาวชนในอำเภอเมือง จังหวัดยะลา เช่น TK park Yala อุทยานการเรียนรู้ยะลา เป็นห้องสมุดเพื่อ เยาวชน มีหนังสือหลากหลายประเภทและกิจกรรม มากมาย และร้านเกมส์/ร้านอินเทอร์เน็ต ในตัวเมือง จังหวัดยะลา เช่น ตลาดเก่า หรือบริเวณห้าแยก ทั้ง นักเรียนและเยาวชนทั่วไปชอบปลีกตัวเมื่อว่างจะมาเล่น เกมออนไลน์

ปัญหาของเยาวชน

จากการศึกษาจากกลุ่มเยาวชนเกี่ยวกับปัญหา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเยาวชนตนเองและเพื่อน ๆ พบปัญหา ที่ได้รับการสะท้อนสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

1. ยาเสพติด เยาวชนส่วนใหญ่ ได้เล่าให้ฟังว่า สาเหตุใหญ่ของการเริ่มเข้าไปใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นยัง เป็นเรื่องของความ "อยากรู้อยากลอง" ความเป็นวัยรุ่นของเขา ทำให้เขาอยากรู้อยากลองในสิ่งแปลกใหม่ ร่วมกับอีกปัญหาหนึ่ง คือการ "ตามเพื่อน" ความจริงแล้วเป็นเรื่องปกติของ วัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นยุคใดสมัยใด ที่จะสนใจเพื่อน อยากรู้อยากลอง

ลอง อยากจะเป็นอย่างคนนั้นคนนี้ หรืออยากจะทำอย่าง
ที่เพื่อนทำ จนกระทั่งกลายมาเป็นแพชั่น ปัจจุบันมีเด็ก
บางคนหันเข้าไปหายาเสพติด เพียงเพราะรู้สึกว่ามี
เซ็กส์ทำกัน เป็นเรื่องธรรมดา ไม่เห็นจะแปลกอะไร ถ้า
ถามว่ารู้โทษของยาเสพติดไหม เด็กๆ ก็รู้ แต่เพียงเพราะ
อยากที่จะตามเพื่อนๆ ไป ทำให้ตัดสินใจผิดพลาด กลาย
ไปเป็นเหยื่อของสารเสพติด และปัญหาอีกประการหนึ่งที่
ทำให้เด็กบางคนเข้าไปสู่การใช้ยาเสพติด ก็คือปัญหา
เรื่องของการต่อต้านผู้ใหญ่ อันนี้เป็นเรื่องตามวัยของเขา
ด้วย ด้วยความที่เขาอยากเป็นตัวของเขาเองทำให้เด็ก
บางที่รู้สึกไม่อยากเชื่อฟังสิ่งที่ผู้ใหญ่พูด บางทีก็แสดง
ความก้าวร้าวออกมา ถ้าคุณพ่อคุณแม่หรือคุณครูไม่
เข้าใจ ก็จะมีปฏิกิริยาโต้ตอบที่รุนแรงกับเด็ก หรือ
พยายามเข้าไปควบคุมหรือจัดการกับเขา เด็กก็จะยิ่ง
ต่อต้านมากขึ้น อะไรที่เราารู้สึกว่าไม่ดี อะไรที่เราห้ามเขา
อะไรที่เราบอกว่าย่าทำ เด็กก็จะยิ่งอยากทำ เหมือนจะ
ประชดผู้ใหญ่ไปทางหนึ่งด้วย แต่ด้วยประสบการณ์ที่ยัง
อ่อนอยู่ ทำให้ไม่ทราบว่าการประชดด้วยการใช้ยาเสพติด
นั้นเป็นสิ่งที่อันตรายต่อตัวเองเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อมีการพูดคุยกับเยาวชนในประเด็นนี้ เสียง
สะท้อนพบว่า ผู้ที่รับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว
โรงเรียน มักจะใช้วิธีการที่รุนแรงในการแก้ปัญหาเด็ก
ที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยที่พวกเขาไม่รู้เลยว่า ชีวิตที่อยู่
ระหว่างวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีความสับสนมาก แต่โรงเรียน
และครอบครัวไม่สามารถให้คำปรึกษาหรือพัฒนาทักษะ
ชีวิตที่ดีในช่วงเวลาดังกล่าวได้ ทำให้บางทีปัญหาเล็กน้อยกลับ
ขยายวงกว้างจนไม่สามารถแก้ไขปัญหได้ง่าย โดยเด็ก
สะท้อนว่า หากมีหน่วยงานที่ทำงานเชิงรุกในการพัฒนา
ระบบการให้คำปรึกษาหรือกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะชีวิต
ก็อาจจะช่วยแก้ปัญหาที่ต้นตอได้เลย

2. การคบเพื่อน น้อง ๆ เยาวชน ส่วนใหญ่ได้
สะท้อนให้ฟังว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่เบื่อกัน สนุกสนาน มี
ความคิดความเห็นของตนเองมากขึ้น มีการพบปะเพื่อน
ฝูงต่างๆ ในโรงเรียนมากมาย ทั้งเพศเดียวกันและเพศ
ตรงข้าม ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกหรือเสียหายอะไรที่จะมี
เพื่อนเพศตรงข้าม ถ้าอยู่ในกรอบแห่งการคบหาสมาคม
เช่นเพื่อนสนิทที่มีความหวังดีต่อกันและกัน แต่บาง
โรงเรียนการคบเพื่อนต่างเพศ ถือเป็นเรื่องผิดหลักการ

ศาสนาอิสลาม เพราะชายและหญิงห้ามไปด้วยกัน
นอกจากจะมีผู้ปกครองไปด้วย แต่เนื่องจากความเป็น
วัยรุ่น และมาอยู่โรงเรียนประจำ ทำให้ห่างเหินจาก
ผู้ปกครอง ทำให้มีการคบเพื่อนต่างเพศมากขึ้น และการ
คบเพื่อนระหว่างเพศเดียวกัน ส่วนใหญ่เพศชายจะมี
ปัญหามากกว่าเพศหญิง เพราะถ้าเลือกคบเพื่อนติดยา
เสพติด บางครั้งเราเกรงใจเพื่อนก็เลยต้องกระทำการที่ไม่ดี
เหมือนเพื่อน แต่ถ้าเราเลือกคบเพื่อนที่ดีก็จะทำให้เรามี
ผลการเรียนที่ดีตามมาด้วย ดังสุภาษิตที่ว่า “คบคนพาล
พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล” อะไร
ทำนองนี้

จากการพูดคุยประเด็นนี้ ทำให้เห็นว่า เยาวชน
มุสลิมส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนในเมือง ขาดทักษะชีวิต
เกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อน หรือการนำหลักการศาสนา
มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และ
การมีความเข้าใจที่ผิดพลาดต่อประเด็นปัญหาเสพติด
เช่น การใช้ยาเสพติดจะทำให้เกิดการยอมรับในกลุ่ม
เพื่อน หรือ สามารถทำให้เกิดความกล้าหาญได้ เป็นต้น

**3. ปัญหาชู้สาว และการปะปนระหว่างชาย
และหญิง** น้อง ๆ เยาวชนได้สะท้อนให้ฟังว่า ส่วนใหญ่
แล้วปัญหาชู้สาวไม่ค่อยปรากฏในโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลาม แต่ก็มีบ้างเพื่อนบางคนที่ไม่เชื่อและลืมหืม
ไป สำหรับการปะปนระหว่างชายและหญิงในโรงเรียน
ถือเป็นสิ่งที่ห้ามจึงไม่เกิดภาพการปะปน แต่สำหรับใน
โรงเรียนสามัญการชู้สาวถือว่าไม่ค่อยเกิดมาในรั้ว
โรงเรียน แต่หลังเลิกเรียนก็มีพอประมาณ เพื่อน ๆ หลาย
คนไปเที่ยวกันหลังเลิกเรียน สำหรับการปะปนระหว่าง
ชายและหญิง ถือว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะเรียนห้อง
เดียวกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน แต่โดยภาพรวมแล้วก็ถือว่า
ยังมีเพื่อน ๆ ต่างโรงเรียนประสบการณ์ปัญหานี้

4. ปัญหาอื่นๆ มีอีกหลายปัญหาที่น้องๆ
เยาวชนได้สะท้อนเล่าให้ฟัง

เช่นปัญหาบทบาทของสื่อทาง Internet ปัญหา
แพชั่นที่ได้รับวัฒนธรรมต่างชาติ ปัญหาเยาวชนชายชิง
รถมอเตอร์ไซด์ การพนันฟุตบอล และด้วยสภาพสังคม
ปัจจุบัน ครอบครัวไม่มีเวลาให้กับเยาวชน

รูปแบบการการจัดตั้งหน่วยและให้บริการของ
ศูนย์บริการที่เป็นมิตรกับเยาวชน

สำหรับรูปแบบทั้ง 4 ด้าน เยาวชนได้เสนอแนะ
ให้มีรูปแบบของศูนย์ ฯ ดังต่อไปนี้

1. ด้านบุคลากร เยาวชนได้ร่วมกันแสดงความ
คิดเห็นเกี่ยวกับบุคลากรในศูนย์ ฯ ดังต่อไปนี้

1.1 นักจิตวิทยาคลินิก เพราะสามารถที่จะรับรู้
สภาพปัญหาต่าง ๆ ของเยาวชนและสร้างบรรยากาศเป็น
กันเอง ทำให้เยาวชนมีความมั่นใจที่จะเข้าไปปรึกษา
ปัญหาต่าง ๆ และควรเป็นนักจิตวิทยาที่มีประสบการณ์
เพราะสามารถมองปัญหาและแก้ปัญหาของเยาวชนได้

1.2 ผู้มีความรู้วิชาการและบูรณาการศาสนาได้
เพราะส่วนใหญ่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จะ
มีครูสอนศาสนาอยู่ แต่นักเรียนไม่กล้าที่จะเข้าไปปรึกษา
เพราะว่าปัญหาบางปัญหาเป็นเรื่องที่ขัดกับหลักการ
ศาสนาอิสลาม เพราะถ้าครูสอนศาสนาจะดูว่านักเรียน
ทำให้นักเรียนไม่กล้าพอที่จะเข้าไปปรึกษา ดังนั้นถ้าหาก
มีผู้รู้ด้านศาสนาที่มีทักษะและความรู้ทางด้านจิตวิทยา
และบูรณาการกับหลักวิชาการ ก็น่าจะเป็นที่ยอมรับจาก
เยาวชน

1.3 ตัวแทนจากเยาวชน เพราะว่าตัวแทนที่มา
จากเยาวชน เป็นบุคคลที่มีอายุนุ่มราวคราวเดียวกัน ซึ่ง
ทำให้พูดคุยกันง่ายขึ้น และยินดีที่จะเล่าปัญหาต่าง ๆ ให้
ฟังได้ แต่ให้คัดสรรผู้ที่เหมาะสมจริง เนื่องจากเกี่ยวข้องกับ
ข้อมูลส่วนบุคคลค่อนข้างมาก

2. ด้านลักษณะและสถานที่ตั้ง เยาวชนได้ร่วมกัน
แสดงความคิดเห็นให้มีลักษณะและสถานที่ตั้งดังต่อไปนี้

2.1 มีสีสันสดใส สะอาดตา และสบายใจ เช่น สี
ส้ม สีเขียว สีฟ้า เป็นต้น เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจ
จากเยาวชน และทำให้เยาวชนกล้าที่จะเข้าไปขอ
คำปรึกษา แต่ถ้าอาคารหรือลักษณะที่ตั้งที่มีรูปทรงหรือสี
ที่เป็นทางการ เยาวชนก็ไม่กล้าที่จะเข้าไปขอคำปรึกษา
(หลายคนจินตนาการการจัดสถานที่ว่าอยากได้คล้ายกับ
ร้านกาแฟสด ที่จัดร้านน่าเข้าไป อะไรทำนองนี้)

2.2 ควรอยู่แถว ๆ ตลาดเก่า เพราะว่าแถว ๆ
ตลาดเก่ามีเยาวชนอยู่เยอะพอสมควร เหมาะสำหรับการ
รวมตัวของเยาวชนและอยู่ใกล้กับโรงเรียนหลาย ๆ โรงเรียน
ด้วยกัน

2.3 อยากได้บรรยากาศที่สบาย ๆ ไม่ดูเป็น
ทางการมากเกินไป หรือมีลักษณะชวนให้เยาวชนเข้าไป
ปรึกษา จัดควมบรรยากาศภายในให้ความอบอุ่น และ
บรรยากาศภายนอก มีความร่มรื่น

2.4 ชื่อของสถานที่ควรเรียกง่าย ไม่ดูเป็น
ทางการมากเกินไป เพื่อให้เยาวชนจะได้เรียกชื่อกันอย่าง
ติดปาก และเป็นสัญลักษณ์ที่เยาวชนนึกถึงเมื่อมีปัญหา

3. ด้านประชาสัมพันธ์ เยาวชนได้ร่วมกัน
สะท้อนกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึง
กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชน ไว้ดังต่อไปนี้

3.1 เข้าไปประชาสัมพันธ์แต่ละโรงเรียนหรือใน
ชุมชน โดยมีตัวแทนจากศูนย์ ฯ เข้าไปในโรงเรียน และมี
กิจกรรมเน้นความสนุกสนานให้กับนักเรียน เช่น การเล่นเกม
ต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นการเปิดตัว
และการสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองของศูนย์ ฯ กับ
เยาวชน

3.2 ป้ายไว้นิล เพื่อประชาสัมพันธ์ไว้บริเวณต่าง
ๆ ที่เยาวชนอยู่พลุกพล่าน เช่น ศูนย์เยาวชนจังหวัดยะลา
ชุมชนใหญ่ ๆ และตลาดเก่ามัสยิดกลางยะลา

3.3 วารสาร เช่นวารสารของชมรมต่าง ๆ หรือ
เทศบาลนครยะลา เพื่อให้เยาวชนที่เปิดอ่านได้รู้
แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์ ฯ

3.4 วิทย์ ผ่านคลื่นความถี่ 107.5 ฟาไฮ
เพราะว่าเยาวชนจะฟังรายการนี้กันมาก หากมีการ
ประชาสัมพันธ์ ถือว่าเป็นโอกาสดีที่เยาวชนจะได้รับ
ทราบข้อมูลกันอย่างทั่วถึง

และมีอีกหลายช่องทางการประชาสัมพันธ์
ดังต่อไปนี้

-Website ผ่านช่องทางโทรศัพท์ Call center
Sponsor ในการจัดกีฬาชนิดต่าง ๆ สินค้าเพื่อจำหน่าย
เช่น เข็มกลัด เสื้อ กระเป๋าตุงภาวะโลกร้อน เป็นต้น และ
ผ่านครูแนะนำแนวประจำโรงเรียน

4. ด้านกิจกรรมการให้บริการภายในศูนย์ มี
กิจกรรมที่เยาวชนต้องการ ดังต่อไปนี้

4.1 กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาความเครียดของ
เยาวชน หรือการให้บริการเพื่อให้เยาวชนรู้สึกผ่อนคลาย
และเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้

4.2 ให้บริการการให้คำปรึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อนต่างเพศ และเพศเดียวกัน โดยให้ข้อมูลด้านศาสนาด้วย เช่น ข้อมูลต่าง ๆ อาจจัดทำเป็นเอกสาร หนังสือ การให้คำแนะนำ หรือรูปแบบอื่น

4.3 บริการปรึกษาปัญหาสุขภาพและความสวยงาม เพราะว่าเยาวชนเป็นช่วงวัย ที่มีความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และต้องการความสวยงาม

4.4 บริการตรวจสมรรถภาพทางร่างกาย เพราะจะได้รู้ว่าตัวเองมีสุขภาพเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อป้องกันโรคร้ายต่าง ๆ ที่อาจตามมาได้

5. ด้านเวลาทำการ เยาวชนมีความประสงค์ที่จะเข้ามาใช้บริการในวันและเวลา ดังต่อไปนี้

อยู่ในเวลาราชการ 09:00-16:00 น. และวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ 08:30-21:00 น.

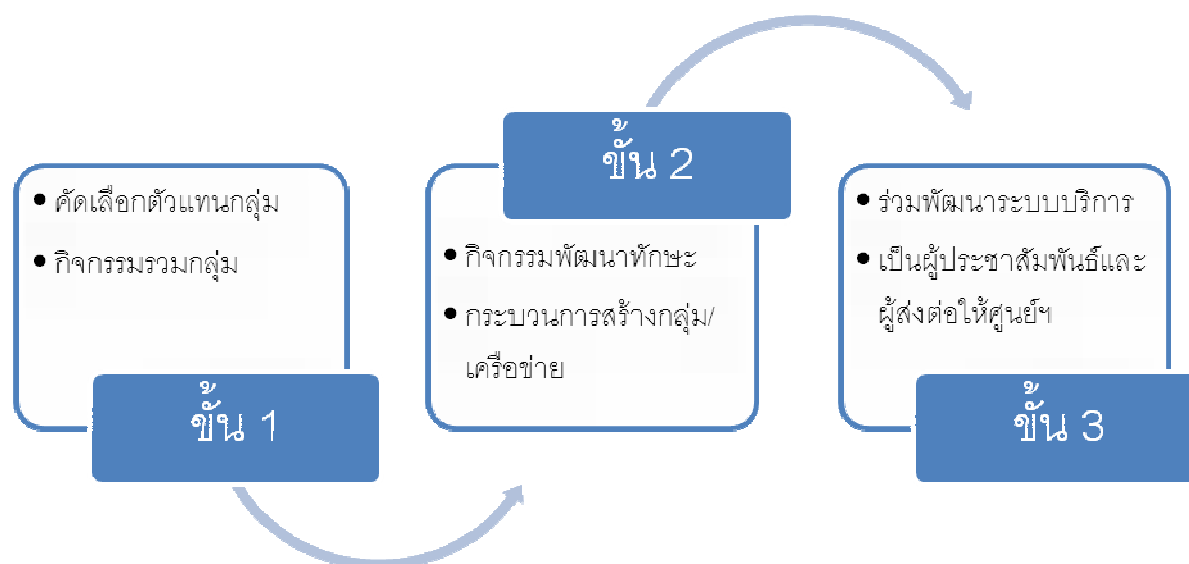
ระบบส่งต่อบริการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ศูนย์บริการที่เป็นมิตร (Youth and PHA Friendly service: YPFS) จะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการทำงานเชิงรุกคือ การใช้กล

ยุทธ์สร้างเครือข่ายของศูนย์และระบบส่งต่อบริการดังต่อไปนี้

1.การพัฒนาเครือข่ายเยาวชน YPFS

ศูนย์บริการที่เป็นมิตร (Youth and PHA Friendly service: YPFS) สามารถพัฒนาเครือข่ายเยาวชน อายุระหว่าง 16-24 ปี ที่มีความสนใจ และมีความกระตือรือร้นเพื่อที่จะเข้ามามีส่วนร่วมการตัดสินใจ แสดงความเห็น และให้ข้อเสนอแนะในกลยุทธ์และกิจกรรมต่างๆของศูนย์ฯ ที่เกี่ยวข้องกับอนามัยการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น โดย คัดเลือกจากตัวแทนของกลุ่มเยาวชนต่างๆ เข้ามาเป็นเครือข่าย ทั้งนี้จะเป็นการพัฒนา ระบบส่งต่อและการประชาสัมพันธ์ถึงเยาวชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆได้เป็นอย่างดี โดย กิจกรรมที่สามารถใช้เครือข่ายเยาวชนได้เช่น กิจกรรมการให้บริการนอกสถานที่ (ในสถานศึกษา ชุมชน แหล่งรวมกลุ่มวัยรุ่น) สามารถให้กลุ่มเยาวชนนี้เป็นผู้ทำกิจกรรมหลักและศูนย์ทำหน้าที่ในการสนับสนุนปัจจัยต่างๆ เป็นต้น โดยสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

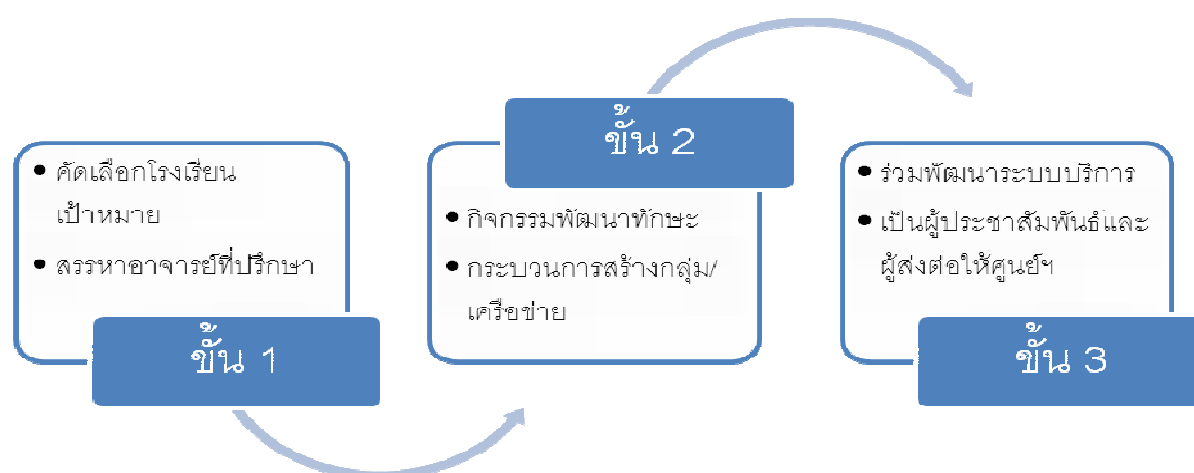

รูปที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาเครือข่ายเยาวชน YPFS

2.การพัฒนาเครือข่ายจากสถานศึกษา

การพัฒนาเครือข่ายจากสถาบันการศึกษา ศูนย์บริการที่เป็นมิตร (Youth and PHA Friendly service: YPFS) สามารถนำใช้ระบบที่สถานศึกษามีอยู่ แล้วคือ ระบบครูแนะแนว ของโรงเรียน ซึ่งภารกิจต่างๆ ของแต่ละโรงเรียน ก็มีความต้องการแก้ปัญหา นักเรียน

เยาวชนในโรงเรียนอยู่แล้ว และลักษณะปัญหาก็มีความ คล้ายคลึงกับภารกิจของศูนย์ จึงมีความเป็นไปได้ที่ศูนย์ฯ สามารถพัฒนาระบบเครือข่ายสถานศึกษา ให้เป็นหน่วย ส่งต่อเยาวชนให้ศูนย์ฯ โดยเครือข่ายสถานศึกษานี้จะ สนับสนุนการส่งต่อของ เยาวชน/นักเรียน ในระบบ การศึกษา

รูปที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาระบบส่งต่อกับสถานศึกษา

3.การพัฒนาเครือข่ายชุมชน

การพัฒนาเครือข่ายชุมชนนี้ ศูนย์บริการที่เป็นมิตร (Youth and PHA Friendly service: YPFS) สามารถนำแกนนำชุมชนที่เป็นเครือข่ายของสมาคมยุวมุสลิมด้านเอดส์ มาพัฒนาศักยภาพเพิ่มเติมให้สามารถพัฒนาเป็นเครือข่ายของศูนย์ฯ ด้วยศักยภาพของเครือข่ายเดิมที่ครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ และมีศักยภาพเบื้องต้นอยู่แล้ว จะทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนนอก ระบบการศึกษาในชุมชนได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาระบบการให้บริการที่เป็นมิตรกับเยาวชน โดยการจัดหาบริการใหม่ หรือการพัฒนา

ปรับปรุงบริการที่มีอยู่แล้วให้เป็นมิตรกับเยาวชนมากขึ้น ควรพัฒนาขึ้นโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ โดยเริ่มจากการทบทวน แผนการให้บริการสุขภาพที่มีอยู่ แผนงานการพัฒนา และการดำเนินการ “บริการที่เป็นมิตรกับเยาวชน” ที่คำนึงถึงความต้องการของเยาวชน บริการทั้งหลายควรเป็นบริการที่ให้เปล่า มีบุคลากรที่มีความเต็มใจในการช่วยเหลือ สนับสนุน ไม่ตัดสิน ผู้มารับบริการ รวมถึงการมีความรู้/ทักษะการให้คำปรึกษาและความรู้เกี่ยวกับหลักการศาสนาที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของวัยรุ่นเยาวชน ควรเป็นไปด้วยความสมัครใจและการรักษาความลับของผู้มารับบริการเป็นสำคัญ บริการก็ควรจะต้องให้ครอบคลุมถึงเยาวชนทุกกลุ่มที่มีอยู่ในสังคมนั้นๆด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา เศรษฐบุตร และคณะ. 2541. รายงานการ
สำรวจสถานะ เยาวชนไทย พ.ศ. 2541.
นครปฐม. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม.
มหาวิทยาลัยมหิดล
- จิราภรณ์ เทพหนู. 2546. การศึกษาพฤติกรรมการใช้
สารเสพติดและการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นใน
สถานศึกษาเขตเทศบาลเมืองพัทลุง. พัทลุง.
มปท.
- อัลมุนัจญิด, มุฮัมหมัด ศอลิศ. ม.ป.ป. อีหม่ามอ่อน
อาการ สาเหตุและวิธีบำบัด. แปลโดย อบุล
ลัยษ. ค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2549. ใน
<http://www.majlis-ilmi.org/slam/modul>.
- ประเสริฐ วันแฉะ. 2544. บนเส้นทางที่เธอ
(เยาวชน) แสวงหา. นิตยสารมุสลิมออนไลน์.
ค้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2549. ใน
<http://www.thaiislamic.com/articlesshow.asp?kind=6&ID=61012>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2533. พัฒนาการ
วัยรุ่นและการอบรม. กรุงเทพมหานคร. อรุณ
การพิมพ์
- มุกดาร์ ชัยค็อมีร์. 2544. บทบาทการเป็นหนุ่มสาวแบบ
อิสลาม. นิตยสารมุสลิมออนไลน์. ค้นเมื่อวันที่
23 กันยายน 2544. ใน
<http://www.thaiislamic.com/articlesshow.asp?kind=6&ID=61012>

